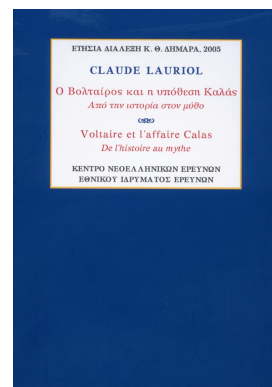




ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ  
ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ



**Claude Lauriol,**

***Ο Βολταίρος και η υπόθεση Καλάς. Από την ιστορία στον μύθο / Voltaire et l'affaire Calas. De l'histoire au myth.***

Μετάφραση: Άννα Ταμπάκη.

Ετήσια Διάλεξη Κ. Θ. Δημαρά-2005, ΚΝΕ/ΕΙΕ, Αθήνα 2006, 142 σελ.

Σύμφωνα με τον ομιλητή, η υπόθεση Καλάς συγκαταλέγεται στα γεγονότα που παραμένουν έως σήμερα ζωντανά στη συλλογική μνήμη των Γάλλων. Αυτήν την ανεξιχνίαστη έως σήμερα υπόθεση μισαλλοδοξίας και τη σύνδεσή της με την περίφημη *Πραγματεία περί ανοχής (Traité sur la tolérance)* του Βολταίρου προσεγγίζει με σφαιρικό τρόπο η παρούσα διάλεξη.

Εκθέτει καταρχάς συστηματικά τα πραγματολογικά στοιχεία της υπόθεσης, τον θάνατο του νεαρού Μάρκου Αντωνίου Καλάς στο ισόγειο της οικογενειακής κατοικίας στην Τουλούζη (που οφείλεται πιθανόν σε αυτοκτονία ή σε ανεξιχνίαστη δολοφονία), ο οποίος αποδόθηκε ανενδοίαστα στον πατέρα του, τον Ουγενότο έμπορο υφασμάτων Ιωάννη Καλάς. Η κοινή γνώμη θεώρησε πως ο πατέρας εξετέλεσε, κατόπιν διαταγής της προτεσταντικής Εκκλησίας, τον γιο του για να τον εμποδίσει να μεταστραφεί στον καθολικισμό. Το Ανώτατο Δικαστήριο της Τουλούζης τον καταδίκασε σε μαρτυρικό θάνατο. Ο Claude Lauriol, ειδικός μελετητής των δογματικών και θρησκευτικών αντιπαραθέσεων στη Γαλλία του 18ου αιώνα, τοποθετεί την υπόθεση στο ευρύτερο πλαίσιο αναφοράς της, καθώς την συνδέει με το κλίμα που κυριαρχεί στη Γαλλία εναντίον των Ουγενότων μετά την Ανάκληση του Διατάγματος της Νάντης.

Αυτή είναι η μία παράμετρος του θέματος. Η άλλη αφορά στην ενεργό, αν και κάπως καθυστερημένη, ανάμειξη του Βολταίρου, που τον οδήγησε στη συγγραφή της *Πραγματείας περί ανοχής* αλλά και στη στράτευσή του για τη μετά θάνατον αποκατάσταση του Ιωάννη Καλάς. Πολύ ενδιαφέρουσα είναι η όλη ερμηνεία του εγχειρήματος καθώς και η ανάλυση της *Πραγματείας*. Η στάση του Βολταίρου παραμένει ένα πολύπλοκο και διφορούμενο ζήτημα, καθώς ο θεϊστής φιλόσοφος φαίνεται να υπερβαίνει την υποστήριξη του προτεσταντικού δόγματος και να τάσσεται γενικότερα υπέρ του θρησκευτικού αδιαφορισμού. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο οι Ουγενότοι αισθάνθηκαν κάπως αμήχανοι ή και άσκησαν κριτική στο περιεχόμενο της *Πραγματείας*. Μια τελευταία παράμετρο αποτελεί η ίδια η δυναμική του εγχειρήματος, που ξεπέρασε τα αμφιλεγόμενα σημεία του περιεχομένου της *Πραγματείας*, προσδίδοντας στον Βολταίρο τη μυθική διάσταση του υπερασπιστή της ατομικής και θρησκευτικής ελευθερίας.